

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KAFE KULLANIMLARININ FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ*

Sinan HOPCAN**, M. Betül YILMAZ***

ÖZET

Ülkemizde İnternet'e erişim için oldukça sık kullanılan İnternet kafelerin 15 yaşından küçüklerce kullanımı yasayla kısıtlanmıştır. Diğer yandan İnternet kafeler söz konusu yaş sınırlarının içinde kalan ilköğretim öğrencilerinin bir hayli ilgi gösterdikleri ortamlardır. Öğrencilerin bu mekânları, evlerdeki bilgisayar ve İnternet teknolojileri (BIT) imkânlarının arttığı son yıllarda hangi amaçlarla kullandıklarını, bu amaçlar üzerinde cinsiyetin etkisini ve İnternet kafeye devam konusunda ebeveyn kontrolünü anlamak amacıyla bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu betimsel çalışmada İstanbul'un dört farklı ilçesinden 90 ilköğretim öğrencisine İnternet kafelerde ulaşılmıştır. Yaşları 11 ilâ 14 arasında değişen öğrencilere kafelere devam etme sebepleri, evlerindeki BIT imkânları, ailelerinin kafelere devam etmeleriyle ilgili kısıtlamaları ve öğrencilerin okul başarıları hakkında sorular yöneltilmiş, toplanan veriler üzerinde yüzde, frekans ve ki-kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre İnternet kafeye devam eden öğrenciler; evinde bilgisayar olan, evden İnternet'e erişim oranı %75'te kalan, dörtte üçü erkek, okul başarısını yüksek ya da orta olarak tanımlayan, paket yazılımların kullanımını konusunda önemli boyutta eksiklikleri olan, ailesini İnternet kafeye gittiğinden haberdar eden, İnternet kafe konusunda bir ya da birkaç kuralla sınırlandırılan öğrencilerdir. Öğrencilerin İnternet kafe kullanımlarında gerek okul ve derslere yönelik gerekse eğlence ve iletişime yönelik amaçlar gözlenmiştir. Ancak bu amaçlardan eğlenceye yönelik İnternet kafe kullanımı (oyun oynama, film izleme) erkek öğrenciler lehinde anlamlı farklılık göstermektedir. Araştırma bulguları daha yoğun aile denetimi beyan eden öğrencilerin okul başarıları üzerinde İnternet kafenin olumlu etkisi olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: internet kafeler, internet kafe kullanımı, ilköğretim öğrencileri

Analysis of Elementary School Students' Internet Cafe Usage in Respect to Different Variables

ABSTRACT

In Turkey, accessing to Internet via Internet cafes by minors aged under 15 is restricted by law. On the other hand, Internet cafes are highly appealing places for elementary students, who are subject to the restriction. This study has been conducted in order to understand for what purposes students have been using these environments in the last few years where Internet and Computer Technologies (ICT) accessibility at households has increased, the effect of gender on these purposes and parent control on access to Internet cafes. In this descriptive study, 90 elementary students

* Bu makalenin kısa bir özeti 4-6 Ekim 2012 tarihlerinde Gaziantep Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 6. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu'nda sunulmuştur.

** Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi, sinan.hopcan@istanbul.edu.tr

***Yrd. Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, beyilmaz@yildiz.edu.tr

from four different districts of Istanbul have been contacted at Internet cafes. These students, whose ages differ between 11 and 14, have been asked questions regarding their reasons to use Internet cafes, ICT accessibility at their homes, their school performances and restrictions to their access to Internet cafes by their families. Percentage, frequency and chi-square analyses have been made based on the data gathered. According to study results, students who attend Internet cafes have computers in their homes, have an Internet access rate of 75%, three out of four among them are male, they define their academic success as high or regular, have serious deficiencies concerning the usage of packaged software, inform their parents of their attendance to Internet cafe and are subject to one or more limitations with regard to Internet cafes. It is observed that students use Internet cafes not only for academic purposes, but also for entertainment and communication. However, of these purposes, Internet cafe usage rates for entertainment (gaming, watching movies etc.) shows a significant difference on the side of male students. Findings of the study show that students who have declared intensive parental control are on the opinion that Internet cafes have a positive effect on their academic success

Keywords: K12 students, internet cafes, internet cafe usage

GİRİŞ

Türkiye’de 2005-2006 yılında değişen ilköğretim programlarının hedefleri arasında bilgi teknolojilerini etkin bir biçimde kullanan bireyler yetiştirmek bulunmaktadır. Nitekim hemen tüm ilköğretim programlarında var olan sekiz ortak beceriden birisi, bilişim teknolojilerinin, amacı doğrultusunda etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasıdır (MEB, 2006). Derslerde verilen ödevlerde de öğrencilerin sıklıkla kitap dışı kaynaklara ulaşması beklenmektedir. Bu tür kaynakların başında internet gelmekte, öğretmenlerin öğrencileri internete yönlendirerek bilgiye ulaşmaları istenmektedir. Bu durum öğrencilerin İnternet’e erişim olanaklarının neler olduğu sorusunu akla getirmektedir. İnternet’e erişim yollarından birisi -Reinhardt’ın (2001) İnternet erişiminin McDonald’s’ları olarak adlandırdığı- ilk olarak 1994 yılında İngiltere’de ortaya çıkan İnternet kafelerdir. Bu mekanlar öğrencileri İnternet ile tanıştıran buluşturan, ayrıca istedikleri bilgiye hızlıca ulaştıran bilgi kaynakları olarak görülebilir. 2004 yılında öğrencilerin internet erişim olanakları incelendiğinde en yüksek dağılımın *ev ve okul* (%23,2), *internet kafe* (%19,5) ve *okul/internet kafelerin* (%16,5) şeklinde olduğu, İnternet’e sadece *internet kafelerden* erişen öğrenci yüzdesinin de oldukça yüksek olduğu görülmektedir (Orhan ve Akkoyunlu, 2004). Aktaş-Arnas (2005) yaptığı çalışmada 3-18 yaş grubundaki 933 çocuğun televizyon, bilgisayar ve internet kullanma alışkanlıklarını incelemiş, yalnızca %21,7’sinin evinde internet bulunduğunu, çocukların %45,4’ünün zaman zaman internet kafelere gittiğini belirlemiştir. Gürol ve Sevindik (2006) de, internet kafeye gelenlerin %72,1’inin evlerinde internet bağlantısına sahip olmadığını ifade etmiştir. Binark ve Bayraktutan (2007) yaptığı çalışmada da düşük sosyo-ekonomik gelire sahip ailelerin yaşadığı semtlerdeki İnternet kafelere gelen çocukların büyük çoğunluğunun evlerinde kendilerine ait bilgisayarının olmadığı, olsa dahi İnternet’e erişim olanağının olmadığı saptanmıştır.

Araştırmalar öğrencilerin İnternet ortamlarından yararlanmak için İnternet kafeleri yoğun şekilde kullandıklarını göstermektedir. Ancak bu durumun ülkemizdeki bilişim

teknolojileri kullanımındaki artışla birlikte son yıllarda değiştiği düşünülebilir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK, 2010) 2010 yılı araştırmasında İnternet kullanılan yerler sıralamasında %20'lik dilim ile 3.sırada yer alan İnternet kafeler, 2012 yılında yapılan araştırmada %16 ile 4. sıraya gerilemiştir. Günümüzde pek çok ailenin evinde bilgisayar ve İnternet bulunmaktadır. 2011 itibariyle dünyada 2,405,518,376; Türkiye'de ise 36,455,000 internet kullanıcısı bulunmakta, Türkiye 2012 yılında Avrupa'da internet kullanıcı sayısı bakımından 5. sırada yer almaktadır (İnternet World Stats, 2012). TÜİK'in yaptığı 2013 hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçlarına göre hanelerin %49,1'i internet erişim imkânına sahiptir (TÜİK, 2013a). Bu oranın 2011 yılında %42,9 olduğu ve internet erişiminin her geçen gün arttığı yine araştırma sonuçları arasındadır (TÜİK, 2012). Yine 2013 yılı bulgularına göre çocukların İnternet kullanım yerlerine göre %65,6 ile ev ilk sırada yer alırken, İnternet kafe, 06-10 yaş grubunun %8,7'si, 11-15 yaş grubunun ise %28,8'i tarafından tercih edilmiştir (TÜİK, 2013b). TÜİK bulguları bir arada değerlendirildiğinde hanelerde İnternet erişiminin büyük oranda arttığı, buna karşılık İnternet kafe kullanımının daha düşük oranda olduğu, diğer bir deyişle evlerde İnternet erişimi olmasına rağmen İnternet kafelere talebin düşse de devam ettiği, ancak özellikle 11-15 yaş arasında ilköğretim öğrencileri arasında aksine daha yüksek oranda kullanıldığı görülmektedir. Bu durum da İnternet kafelere hangi amaçlarla gelindiği sorusunu akla getirmektedir. TÜİK'in (2013b) araştırmasına göre 06-15 yaş grubu çocuklar İnterneti en çok %84,8 ile ödev veya öğrenme amacıyla kullanırken, bunu %79,5 ile oyun oynama, %56,7 ile bilgi arama, %53,5 ile sosyal medya ağlarına katılma takip etmektedir. Bu oranların İnternet kafe kullanımındaki amaçlar için de geçerli olup olmadığı TUIK araştırmasında belirtilmemiştir.

Pakistan'da 242 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada internet kafe kullanan öğrencilerin çoğunlukla erkek olduğu ve sıklıkla internet kafeye giden öğrencilerin çoğunlukla eğlence, sohbet ve e-posta araçlarını kullandıkları ortaya çıkmıştır (Batool ve Mahmood, 2010). Gören'in (2003) yaptığı araştırmada Türkiye'de internet kafe kullanan farklı gruplar ortaya çıkmış, ilk grubun diğer kullanıcılarla birlikte çoklu ortamda oyun oynamak üzere; ikinci grubun ise -evlerinde bu teknolojik ortamdan yararlanmaları mümkün olmadığından- bu teknolojileri tanımak üzere İnternet kafelere geldiği saptanmıştır. Üçüncü grubun evlerinde bilgisayar donanımı ve İnternet ağ bağlantısı olanağı olmayan ancak bu teknolojileri kullanma bilgi ve becerisine sahip kişilerden; dördüncü grubunsa evde bilgisayar donanımına sahip olmakla birlikte İnternet erişimine sahip olmadığından bu mekânlara gelen kişilerden oluştuğu belirlenmiştir. Binark ve Bayraktutan (2007) İnternet kafede geçirilen süre boyunca İnternet üzerinde yapılan etkinlikleri, farklı yaş gruplarına göre değerlendirmiş, 10-15 yaşlar arasında sohbet, oyun, ödev amaçlı kullanımın ilk sıralarda olduğunu ancak İnternet'in oyun ve sohbet amaçlı kullanımının tüm yaş gruplarında gerçekleştirilen temel ortak etkinlikler olduğunu ifade etmiştir. Gürol ve Sevindik (2006) ise internet kafelerde tercih edilen etkinlikleri %36.3 ile oyunlar, %14.9 ile filmler, %46.1 ile internet (sörf), %22 ile eğitsel uygulamalar olarak sıralamaktadır. Baran ve Kuloğlu (2001) Ankara ilinde 23 internet kafe ve 245 internet kullanıcı üzerinde yaptığı araştırmada kullanıcıların internet kafe kullanım amaçlarını: %81.2 ile e-posta okuma ve gönderme, %62.4 ile sohbet, %50.6 ile oyun oynama, %43.3 ile araştırma yapma ve %8.6 farklı sebepler için internette sörf yapmak olarak belirtmiştir.

Literatür taramasının sonuçlarına bakıldığında, dünyada ilköğretim öğrencilerinin salt İnternet kafe kullanım amaçlarını araştıran pek fazla araştırmaya rastlanmamıştır. Buna karşılık Türkiye’de ilköğretim öğrencilerinin genel olarak İnternet kafeye gitme amaçlarını saptamaya yönelik birden fazla çalışmaya rastlanmıştır. Bu araştırmalara konu olan öğrenciler aslında yasal olarak ancak bir yetişkin denetiminde İnternet kafe kullanabilmelidirler. Ne var ki yapılan taramalarda İnternet kafeye devam konusunda aile denetimi ve bu denetimin etkisi üzerine bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmada bu iki boyut araştırılmıştır. Katılımcıların 6-8.sınıf öğrencileri olarak seçilmesinin sebebi ise –her ne kadar yasal olarak kısıtlı olsalar da- bu sınıflarda okuyan öğrencilere öğretmenlerin İnternetten araştırılmak üzere performans ve proje ödevleri vermeleri (Polat ve Orhan, 2012), dolayısıyla 6-8.sınıflardaki bazı öğrenciler için İnternet kafe kullanımının bir seçimden çok bir zorunluluk olabileceği ihtimalidir.

Yine yapılan literatür taramasında, erkek öğrencilerin İnternet kafe kullanma sürelerinin daha çok olduğu (Wu ve Cheng, 2007; Tahiroğlu ve diğ., 2008), İnternet kafelere giden erkek öğrencilerde daha fazla İnternet bağımlılığına (Wu ve Cheng, 2007) veya İnternet kafe bağımlılığına (Siomos ve diğ., 2008) rastlandığı, İnternet kafelere gitmenin erkek öğrencilerin akademik başarıları üzerinde negatif etkisi olduğu (Chen ve Fu, 2009) gibi cinsiyete göre farklılıkların altını çizen araştırmalara rastlanmıştır. Bu nedenle cinsiyet araştırmanın değişkenleri arasına alınmıştır.

Sonuç olarak, bu araştırmanın amacı İnternet kafelere giden ilköğretim 6-8. sınıf öğrencilerin İnternet kafeleri son yıllarda hangi amaçlarla kullandıklarını, bu amaçlar üzerinde cinsiyetin etkisini, İnternet kafeye devam etme konusunda aile denetimini ve bu denetimin öğrencilerin okul başarısı üzerindeki etkisini belirlemektir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda İnternet kafelerin ilköğretim öğrencilerinin üzerindeki etkileri gerek aile açısından, gerekse de okul başarısı açısından değerlendirileceği için araştırmanın akademik ve toplumsal bir farkındalık oluşturma açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma Problemi

Buna göre araştırmanın problem cümlesi “*İnternet kafe kullanan ilköğretim 6-8. sınıf öğrencilerinin özellikleri ve amaçları nelerdir ve aile denetiminin etkisi var mıdır?*” şeklindedir. Araştırma amaçları çerçevesinde aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır: (1) *İnternet kafeye giden ilköğretim 6-8. sınıf öğrencilerinin özellikleri nelerdir?* (2) *İlköğretim 6-8. sınıf öğrencilerinin İnternet kafe kullanım amaçları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?* (3) *İlköğretim 6-8. sınıf öğrencilerinin İnternet kafeye devam etmenin okul başarıları üzerindeki etkisi hakkındaki görüşleri, ailelerinin İnternet kafe ile ilgili koydukları kural sayısına göre farklılaşmakta mıdır?*

YÖNTEM

Bu çalışmada tekil tarama yöntemi kullanılmış, araştırma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen bir ölçek aracılığıyla toplanmıştır. Çalışma grubunu, 2010-2011 bahar yarıyılında İstanbul’un dört farklı ilçesinde ikamet eden, İnternet kafelerde bulunan, araştırmaya katılmaya gönüllü olan ve veri toplama aracını eksiksiz cevaplayan 90 ilköğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki öğrencilerin %25.6’sını (n=23) kız, %74.4’ünü (n=67) erkek öğrenciler oluşturmuştur. 90 öğrenci arasında en yüksek oran

%43,3 (n=39) ile 8. sınıf öğrencilerindedir. 7. sınıf ve 6. sınıf öğrencileri ise çalışmada sırasıyla %28,9 (n=26) ve %27,8 (n=25) oranında yer almıştır.

Araştırma için geliştirilen veri toplama aracı 16 maddeden oluşmaktadır. İlk bölümde ilköğretim öğrencilerinin kişisel bilgileri, ikinci bölümde ise İnternet kafe ile ilgili maddeler yer almaktadır. Maddeler; evet/hayır ve çoktan seçmelidir. Sonuçlar betimleyici istatistik yöntemler ve ki-kare analizleri ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın istatistiksel analizleri için güven aralığı .05 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci sorusu, İnternet kafeye giden ilköğretim 6. – 8. sınıf öğrencilerinin özelliklerini belirlemeye yöneliktir. Araştırmaya katılan öğrencilere bilgisayar ve İnternet'e erişim olanakları sorulmuştur. Bulgulara göre öğrencilerin tümünün evinde bilgisayar bulunmaktadır, ancak evde İnternet bağlantısına sahip olan öğrencilerin oranı %76,7'de (n=69) kalmıştır. Bu durum İnternet kafeye devam eden her dört öğrenciden üçünün aslında evlerinde bilgisayar ve İnternet bağlantısı olanaklarına sahip olduklarını, dört öğrenciden birinin ise özellikle İnternet erişimi için İnternet kafeye geldiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrencilere ailelerinin İnternet kafeye gitmelerinden haberdar olup olmadıkları, okul başarı düzeyleri (*iyi/orta/yüksek*) sorulmuş, bilgisayar kullanma düzeylerini (*iyi/orta/yüksek*) tanımlamaları, kullandıkları ofis yazılımlarını işaretlemeleri istenmiştir. İnternet kafeye giden öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplara yönelik bulgular Tablo 1 ve Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 1: İlköğretim 6. – 8. sınıf öğrencilerinin beyan ettikleri okul başarıları ve ailelerinin İnternet kafeye gitmelerinden haberdar olma durumları

	Başarı							
	İyi		Orta		Düşük		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Aile Haberdar	39	43,33	36	40,0	5	05,55	80	88,89
Aile Haberdar değil	4	04,44	3	03,33	3	03,33	10	11,11
Toplam	43	47,77	39	43,33	8	08,89	90	100

Tablo 1'deki bulgular öğrencilerin çok büyük kısmının (%89) İnternet kafelere gitmeye ailelerinin bilgisi dâhilinde devam ettiklerini, sadece %11'lik bir kesimin ailelerine bilgi vermediklerini göstermektedir. Öğrencilerin İnternet kafe kullanımı konusunda ailelerini haberdar etmelerindeki bu yüksek oran, çocukların bu mekânları kullanmak için para ödemek zorunda olmaları ve bu parayı ailelerinden temin etmeleri gereği ile açıklanabilir. Ailelerin çocuklarının İnternet kafelere devam etmelerinden bu kadar yüksek oranda haberdar olmaları, bu yaş grubundaki çocukların kontrolsüz olarak İnternet kafelere devam etmelerinin yaratacağı potansiyel risklerden bir nebze de olsa uzak olduklarını göstermesi açısından sevindirici olarak düşünülebilir. Diğer yandan; Liao, Khoo ve Ang'ın (2008) 1002 ebeveynle yürüttükleri çalışmada ebeveynlerin bir yandan çocuklarının İnternet'te karşılaşabilecekleri riskleri (tanımadığı kişilerle diyalog, porno, vb.) azımsadıklarını, diğer yandan ise çocuk-

larının evden İnternet'e erişimlerini takipte aşırıya kaçtıklarını göstermektedir. Bu durum ailelerde, çocuklarının kalabalık ortamlar olan İnternet kafelerde riskli İnternet kullanımına teşebbüs etmeyeceklerine dair bir inanışın varlığını ve buna bağlı olarak İnternet kafeye gitme konusunda çocuklarına izin vermekte rahat davranabileceklerini akla getirebilir.

Yine Tablo 1'deki bulgular İnternet kafeye gelen öğrencilerin sadece %9'unun okul başarısını düşük gördüğünü, öğrencilerin yarıya yakınının (%48) ise okul başarısını yüksek olarak beyan ettiğini göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında özellikle evlerinde İnternet bağlantısı olmayan öğrenciler için bu ortamlar ders dışı öğrenme, ödev yapma, araştırma gibi olanaklar yaratarak okul başarılarına katkı sunuyor olabilir. Nitekim Chen ve Fu (2009) İnternet'i bilgi arama (sörf) için kullanmanın öğrencilerin sınav notlarını yükselttiğini bulgulamışlardır. Ayrıca İnternet kafelerin akran öğrenme çerçevesinde benzer yaş gruplarındaki öğrenciler için birer paylaşım ortamı olduğu ve bu ortamların öğrencilerin öğrenmelerine olumlu katkı sağladığı düşünülebilir.

Yine öğrencilerin özelliklerini anlamak üzere kullandıkları paket yazılımlar ve kullanma düzeyleri sorulmuş, sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: İlköğretim 6–8. sınıf öğrencilerinin kullandıkları paket yazılımlar ve kullanma düzeyleri

	Kullanmıyor		Kullanıyor – Düzeyi...						Toplam	
			İyi		Orta		Düşük			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kelime işlemci	34	37,77	45	50,0	10	11,11	1	01,11	90	100
Elektronik tablola	55	61,11	31	34,44	4	04,44	0	0	90	100
Sunum	31	34,44	48	53,33	11	12,22	0	0	90	100
Çizim	48	53,33	36	40,00	6	06,67	0	0	90	100

Tablo 2'deki bulgular İnternet kafeye giden, diğer bir deyişle bilgisayar kullanma becerileri olduğu düşünülebilecek ilköğretim öğrencilerinin bilgisayar okuryazarlığı becerileri arasında bulunan temel paket yazılımlarını kullanma düzeylerinin çok da yüksek olmadığını ortaya koymaktadır. Bu öğrencilerin üçte birden fazlası kelime işlemci (%38) ve sunum (%34) programlarını, yarıdan fazlası (%53) çizim programlarını ve beşte üçü (%61) kelime işlemci programlarını kullanamamakta olduklarını ifade etmişlerdir. Her ne kadar, kullanabildiğini ifade eden öğrencilerin önemli bir kısmının kullanma düzeylerini yüksek olarak nitelendirmeleri sevindirici bir bulgu olsa da kullanmadığını belirten öğrencilerde görülen yüksek oran düşündürücüdür. Bu durumu anlayabilmek açısından Bilişim Teknoloji derslerini alıp almadıkları ve aldılar ise bu derslerin niteliğinin ne olduğu araştırılması gereken konulardır.

İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci sorusu ilköğretim 6. – 8. sınıf öğrencilerinin İnternet kafe kullanım amaçları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır şeklindedir. Söz konusu amaçları belirlemek üzere öğrencilere seçenekler sunulmuş ve birden fazla işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. İkinci araştırma sorusu ile ilgili bulgular Tablo 3'de sunulmaktadır.

Tablo 3: İlköğretim 6. – 8. sınıf öğrencilerinin İnternet kafe kullanım amaçları

	Oyun		Çıktı		Araştırma		Ödev		Film		Sosyal Ağ		e-posta	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	16	17,78	18	20,00	19	21,11	18	20,00	8	8,89	20	22,22	12	13,33
Erkek	60	66,67	59	65,56	49	54,44	53	58,89	42	46,67	49	54,44	41	45,56
Toplam	76	84,44	77	85,56	68	75,56	71	78,89	50	55,56	69	76,67	53	58,89

Tablo 3'te yer alan bulgular, çalışma grubundaki ilköğretim öğrencilerinin % 85'inin çıktı almak ve oyun oynamak için İnternet kafelere gittiğini göstermektedir. Ödev hazırlamak ve okul dersleri için araştırma yapmak da öğrencilerin % 79 ve % 76'sı için İnternet kafeye gitme sebepleri arasındadır. Yine öğrencilerin %77'si sosyal ağları kullanmak için de İnternet kafeye gitmektedir. İnternet kafeye gitme sebepleri arasında en az gösterilenler %59 ile e-posta kullanma ve % 56 ile film izleme olarak belirlenmiştir. Zhao, Lu, Huang ve Wang (2010) yaptıkları çalışma İnternet'i sadece oyun ve eğlence için kullanmanın ve evinde İnternet erişimine sahip olmamanın lise öğrencilerinin akademik başarılarını negatif yönde yordadığını, buna karşılık İnternet kafede ders çalışmanın akademik başarıyı yordamadığını göstermektedir. Aynı çalışma birden fazla yerden (okul, ev kafe) İnternet erişiminin İnternet öz yeterliğini, İnternet öz yeterliğinin de akademik başarıyı olumlu şekilde yordadığını ortaya koymuştur. Bu çerçevede ilköğretim öğrencilerinin tamamının evlerinde bilgisayar, dörtte üçünün yine evlerinde İnternet olanağı olduğu dikkate alındığında Zhao ve diğ. ile paralel şekilde okul başarılarına olumlu katkı sağladığı düşünülebilir. Yine de bu olumlu özelliklerin öğrencilerin okul başarıları üzerinde doğrudan bir etkisi olup olmadığı ayrıca araştırılması gereken bir konudur.

Tablo 3'te sunulan İnternet kafe kullanma amaçlarının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını anlamak amacıyla ki-kare analizi gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda sadece oyun oynama ve film izleme şeklindeki iki amaçta cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Anlamlı fark bulunan ki-kare analizlerine ait bulgular Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4: İlköğretim 6. – 8. sınıf öğrencilerinin İnternet kafe kullanım amaçlarına yönelik ki-kare analizleri

		Oyun oynama ¹			Film izleme ²		
		Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam
Kız	f	16	7	23	8	15	23
	%	69,5	30,4	100.0	34,7	65,3	100.0
Erkek	f	60	7	67	42	25	67
	%	89,6	10,4	100.0	62,7	37,3	100.0
Toplam	f	76	14	90	50	40	90
	%	84,4	15,6	100.0	55,6	44,4	100.0

¹ $\chi^2 = 5.207$, $df=1$, $p=.022$ ² $\chi^2 = 5.399$, $df=1$, $p=.020$

Tablo 4'teki bulgulara göre İnternet kafeye giden kız öğrencilerden % 69,6'sının İnternet kafeye gitme amaçları arasında oyun oynamanın bulunduğunu, % 30,4'ü ise bu amacı taşımadıklarını ifade etmişlerdir. Buna karşılık erkek öğrencilerin % 10,4'ü oyun oynamayı İnternet kafeye gitme amaçları arasında saymamış, erkek öğrencilerin büyük bir çoğunluğunu oluşturan %89,6'sı ise bu amacı taşıdıklarını belirtmişlerdir. Yapılan ki-kare analizi kız ve erkek öğrenciler arasındaki bu farkın anlamlı olduğunu göstermektedir [$\chi^2=5.207$, $p<.05$]. Diğer bir deyişle, öğrenciler için İnternet kafeye oyun oynamak için gitme cinsiyete göre erkekler lehine farklılaşmaktadır. Benzer şekilde Gören (2003) de İnternet kafeler hakkında yaptığı araştırmada İnternet kafelere çoklu ortamda oyun oynama ediminden hoşlananların çoğunlukla erkekler olduğunu ortaya koymuştur. Tahiroğlu ve diğ. (2008) de yaptıkları çalışmada erkek 3975 İlk ve ortaöğretim öğrencisi ile yaptıkları çalışmada erkek öğrencilerin İnternet'te oyun oynamayı kız öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha fazla tercih ettiklerini göstermektedir.

Tablo 4'deki diğer bulgular öğrencilerin film izleme amacıyla İnternet kafeye gitmelerine ilişkindir. Bu bulgular, erkek öğrencilerin %62,7'sinin, kız öğrencilerin ise % 34,7'sinin İnternet kafeye film izlemek için gittiklerini, buna karşılık erkek öğrencilerin %37,3'nin, kız öğrencilerin ise %65,3'sinin bu amacı taşımadığını göstermektedir. Ki-kare analizi sonuçlarına göre kız ve erkek öğrencileri arasındaki bu fark anlamlı bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin İnternet kafeye film izleme amacıyla gelişleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Bu bulgu Ayık'ın (2008) bulguları ile bir dereceye kadar örtüşmektedir. Ayık (2008), evde film izleme ve oyun oynama uygulamalarında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla film izlediklerini ve oyun oynadıklarını, ancak İnternet kafedeki film izleme ve oyun oynama uygulamalarında cinsiyetin önemli bir faktör olmadığını ifade etmektedir.

Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü sorusu "İlköğretim 6. – 8. sınıf öğrencilerinin İnternet kafeye devam etmelerinin okul başarıları üzerindeki etkisi hakkındaki görüşleri ailelerinin İnternet kafe ile ilgili koydukları kural sayısına göre farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Söz konusu kuralları belirlemek üzere öğrencilere seçenekler sunulmuş ve birden fazla işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. 90 öğrenci için ailelerin koydukları kurallarla ilgili ait bulgular Tablo 5'de sunulmaktadır.

Tablo 5: İlköğretim 6. – 8. sınıf öğrencilerine ailelerince getirilen İnternet kafe kuralları

	f	%
Süre Kısıtlaması	49	54,44
Zararlı sitelere girmeme	46	51,11
Ödevler bittikten sonra İnternet kafeye gidebilme	35	38,89
Oyun sınırlaması (zaman/oyun türü)	19	21,11
Diğer	19	21,11

Tablo 5’deki bulgulara göre ailelerin %54’ü öğrencilerin Internet kafede geçirdikleri süreye kısıtlama getirmektedir. Yine öğrencilerin yarısının ailesi çocuklarını zararlı siteler konusunda sınırlamaya çalışmaktadır. Bu iki oran, Çankaya ve Odabaşı’nın (2009) çalışması ile tutarlıdır. Öğrencilerin üçte birinden fazlası da ancak ödevleri bittikten sonra Internet kafeye gidebilmektedirler. Ailelerin %2’si (n=2) hiç kural koymazken, %48’i (n=43) bir, %21’i (n=19) iki, %19’u (n=17) üç, %10’u (n=9) dört kural getirmektedirler. Bu bulgulara bakarak ailelerin öğrencileri kurallar konusunda çok serbest bırakmadıkları, çok da sıkmadıkları söylenebilir. Öğrencilerin beyan ettikleri okul başarılarının bu kuralların sayısına göre değişip değişmediğini anlamak üzere ki-kare analizi gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Hiç kural koymayan ailelerin çocuklarının ayrı bir grup olarak ele alınması halinde ki-kare analizinde gerekli minimum hücre değerlerine ulaşamaması nedeniyle bu aileler bir ya da iki kural koyan ailelerle birlikte ele alınmışlardır. Buna göre elde edilen bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: İlköğretim 6. – 8. sınıf öğrencilerinin beyan ettikleri okul başarılarının ailelerinin koyduğu kuralların sayısına göre değişip değişmediğine yönelik ki-kare analizleri

Internet kafe...	Kural Sayısı			
		0-2 Kural	3-4 Kural	Toplam
okul başarıımı arttırıyor	f	3	7	10
	%	30	70	100.0
okul başarıımı düşürüyor	f	9	6	15
	%	60	40	100.0
okul başarıımı etkilemiyor	f	52	13	65
	%	80	20	100.0
Toplam	f	64	26	90
	%	71.1	28.9	100.0

$$X^2 = 11.629, df=3, p=.003$$

Tablo 6’daki bulgular çalışma grubundaki ilköğretim öğrencilerin Internet kafeye devamın okul başarıları üzerindeki etkisi hakkındaki görüşlerinin ailelerinin Internet kafe ile ilgili koydukları kural sayısına göre değişiminin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir [$X^2=11.629, p<.01$]. Tablo incelendiğinde ailelerin üçten fazla kural koyduğu öğrencilerin %70’inin Internet kafenin okul başarılarını arttırdığı yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Paralel şekilde iki ve daha az kural koyulan öğrencilerin % 60’ı da yine Internet kafenin okul başarılarını düşürdüğü yönünde görüş bildirmişlerdir. Son olarak Internet kafelere devam etmenin, okul başarılarını etkilemediğini düşünen öğrencilerin %80’i de iki ve daha az kuralla sınırlandırılmaktadır.

Bu bulgular öğrencilerin Internet kafe kullanımı ile ilgili getirilen kuralların sayısının az

olması halinde öğrencinin okul başarısına olumsuz etkisi olabileceğini akla getirmektedir. İnternet kafe ile ilgili kural koyma ebeveyn denetimi bağlamında bir davranıştır. Çankaya ve Odabaşı'nın (2009) çalışmasında da ebeveynlerin çocuklarının İnternet kullanımı konusunda çocuklarını kontrol etme isteği ve davranışı gösterdikleri belirtilmektedir. 6-8. sınıf öğrencilerinin bu kontrolden okul başarısı açısından olumlu yönde etkilendikleri düşünülebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada, İnternet kafelere giden ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin özellikleri, İnternet kafe kullanım amaçları ile bu amaçların cinsiyete göre değişip değişmediği ve İnternet kafeye devam etme konusunda ebeveyn denetimin okul başarısı üzerinde etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre İnternet kafeye devam eden öğrenciler; evinde bilgisayar olan, evden İnternet'e erişim oranı %75'te kalan, dörtte üçü erkek, okul başarısını yüksek ya da orta olarak tanımlayan, paket yazılımların kullanımı konusunda önemli boyutta eksiklikleri olan, ailesini İnternet kafeye gittiğinden haberdar eden, İnternet kafe konusunda bir ya da birkaç kuralla sınırlandırılan öğrencilerdir.

Öğrencilerin İnternet kafe kullanımlarında gerek okul ve derslere, gerekse eğlence ve iletişime yönelik amaçlar gözlenmiştir. Ancak bu amaçlardan eğlenceye yönelik İnternet kafe kullanımı (oyun oynama, film izleme) erkek öğrenciler lehinde anlamlı fark göstermektedir. Bu durum literatürdeki araştırmalar ile (Chen ve Fu, 2009; Siomos ve diğ., 2008) uyumlu bir şekilde erkek öğrencilerin İnternet'i kullanma amaçlarının kızlardan anlamlı şekilde farklı ve eğlenceye yönelik olduğunu ortaya koymaktadır. İnternet'i eğlenme amaçlı kullanma beraberinde aşırı miktarda İnternet kullanımı riskini de getirebilecek bir durumdur. Tsitsika ve diğ.'nin (2009) 897 ergen üzerinde yaptıkları çalışma aşırı miktarda İnternet kullanımının en güçlü yordayıcısının 'İnternet'i oyun oynamak için kullanmak' olduğunu göstermektedir. Siomos ve diğ. (2008) de 2200 ilk ve ortaöğretim öğrencisi üzerinde yaptıkları çalışmada aynı sonuca ulaşmışlardır. Tsitsika ve diğ.'ne (2009) göre, salt 'İnternet kafeye gitmek' sadece İnternet'i fazla kullanmak açısından anlamlı görülürken evden İnternet'e erişim aşırı İnternet kullanımı için tek başına yordayıcı olabilmektedir (Tsitsika ve diğ., 2009). Özetle; sadece İnternet kafeye gitmek fazla İnternet kullanımının, İnternet kafeye oyun oynamak için gitmek ise aşırı İnternet kullanımının yordayıcısı durumundadır ve ikinci durum İnternet bağımlılığı riskini de beraberinde taşımaktadır. Chen ve Fu (2009) çevrimiçi oyun ve İnternet kafeye devamın bir araya gelmesinin erkek öğrencilerin akademik başarılarına zarar verdiğini bulmuşlardır. Bu bulgular ışığında, İnternet kafeleri oyun oynamak üzere kullanmayı tercih eden erkek öğrencilerin dikkatle takip edilmesi gereği, bu tercihlerin çocuk ve gençler için İnternet bağımlılığı riskini de taşıdıkları uyarısı bir kez daha dile getirilebilir.

Araştırma bulguları, daha yoğun aile denetimi beyan eden öğrencilerin, okul başarıları üzerinde İnternet kafenin olumlu etkisi olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Araştırma sonuçları, İnternet kafelerin yeterli aile denetimi söz konusu olduğunda okul başarısı üzerinde olumlu etkisi olabileceğine dair ipuçları vermektedir. Her ne kadar evden İnternet'e erişim daha fazla denetim anlamına gelebilirse de aynı zamanda tek başına tamamen İnternet ortamına angaje olmak anlamına gelmektedir (Tsitsika ve diğ., 2009). Liao, Khoo ve Ang (2008) bilgisayar geçmişini inceleme ya da "çocuğun omzunun üzerinden

bakma” gibi yöntemlerin, ebeveynin çocuğu İnternet’ten gelebilecek tehlikelerden koruma konusunda etkisinin düşük olduğunu ifade etmektedir. Araştırmacılara göre, evde İnternet kullanımı ile ilgili çok fazla kural ve kısıtlama bulunması çocuğun İnternet’e erişim için başka bir mekana örneğin İnternet kafeye yönelmesi sonucunu doğuracaktır (Liau, Khoo ve Ang, 2008). Eldeki araştırma bulguları ise bu mekânlara giden çocukların –evle ilgili önerilenin tersine- belirli kurallarla çevrelenmesinin olumlu sonuçlar doğurabileceğini düşündürmektedir. Ek olarak, İnternet kafelerde akranları ile bir arada bulunmanın, öğrencilerin İnternet kullanımı konusunda yeni beceriler kazanmalarına evde tek başına İnternet erişimine göre daha fazla katkı sağlayacağı düşünülebilir. Ancak aileler özellikle erkek çocuklarının İnternet kafelere yukarıda bahsedildiği şekilde daha çok eğlence amacıyla gittiklerini ve bu durumun çocukları açısından bir risk yarattığı gerçeğini önemle dikkate almalılardır.

Bu araştırma İstanbul’da farklı sosyo-ekonomik özelliklerdeki semtlerde gerçekleştirilmiştir ve sonuçları İnternet kafeleri büyük ölçüde olumlamaktadır. Aynı durumun İstanbul dışında da geçerli olup olmadığının ayrıca araştırılması önerilmektedir. Yine bu ortamları kullanmanın öğrencilerin okul başarılarına etkisinin öğrenci görüşüne değil nicel verilere dayandırıldığı araştırmaların yapılması daha kesin bulgulara ulaşılmasını sağlaması yönünden önemli görülmektedir. Son olarak İnternet kafelerdeki öğrencilerin günümüzde gerekli olan paket yazılım kullanma becerilerinin çok düşük çıkması düşündürücüdür ve bu durumun sebeplerinin araştırılması da yine önem arz etmektedir.

Araştırma sonuçları, ilerideki araştırmalarda nitel yöntemlerle incelenebilir. Öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin ve velilerin İnternet kafelerin kullanımı ve öğrenci başarısı arasındaki etkisine yönelik deneyimleri ve görüşleri, yüz yüze ve odak grup tartışması yöntemleriyle çok boyutlu olarak incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Aktaş-Arnas, Y. (2005). 3-18 Yaş Grubu Çocukların İnteraktif İletişim Araçlarını Kullanmalarının Değerlendirilmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, 4(4), 59-66.
- Ayık, Z. (2008). Evde, Okulda ve İnternet Kafelerde Öğrencilerin Bilgisayar Algılamaları ve Tercih Ettikleri Uygulamaların Karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(2), 141-156.
- Baran, A.G. ve Kuloğlu, C. (2001). İnternet Kafelerdeki İnternet Kullanımı ve Sanal-Sosyal İlişkiler: Ankara Örneği. *Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu*. Ankara: Kültür Bakanlığı ve Türkiye Bilişim Derneği. 77 – 84.
- Batool, S. H. ve Mahmood, K. (2010). Entertainment, communication or academic use? A survey of İnternet cafe users in Lahore, Pakistan,” *Information Development vol. 26*. pp 141-147.
- Binark, M. ve Bayraktutan, G. (2007). Ankara Mikro Ölçeğinde İnternet Kafeler Kullanım Biçimleri, i-net 07- XII. Türkiye de İnternet Konferansı, Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Çankaya, S. ve Odabaşı, H.F. (2009). Parental controls on children’s computer and İnternet use. *ProcediaSocial and Behavioral Sciences*, 1, 1105–1109.
- Gören, D. (2003). Yeni İletişim Teknolojisi Olarak İnternet Kafeler ve İnternetin Kamuya Açık Alanlarda Kullanılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi,

- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürol, M. ve Sevindik, T. (2006). Profile of Internet Cafe users in Turkey. *Telematics and Informatics*, 24(1), 59-68.
- Internet World Stats. (2013). Internet Usage In Europe. 15.08.13 tarihinde <http://www.Internetworldstats.com/stats4.htm#europe> adresinden erişilmiştir.
- MEB. (2006). Öğretim Programları. 16.07.2012 tarihinde <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> adresinden erişilmiştir.
- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanımları Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 107-116.
- Polat, E. ve Orhan, F. (2012). İlköğretim 8.Sınıf Öğrencilerinin İnternet'ten Arama Yapma Becerilerine Sahip Olma Durumları Üzerine Bir Çalışma. *ICITS 2012*, Gaziantep.
- Reinhardt, A. (2001). The McDonald's of Net Access?. 15.07.12 tarihinde <http://www.businessweek.com/stories/2001-07-08/the-mcdonalds-of-net-access-intl-edition> adresinden erişilmiştir.
- TÜİK. (2010). 2010 Yılı Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları. 30.08.2012 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=6308> adresinden erişilmiştir.
- TÜİK (2012). Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. 30.08.2012 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=10880> adresinden erişilmiştir.
- TÜİK (2013a). Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. 29.08.2013 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13569> adresinden erişilmiştir.
- TÜİK (2013b). Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. 29.08.2013 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866> adresinden erişilmiştir.
- Zhao, L., Lu, Y., Huang, W., Wang, Q. (2010). Internet inequality: The relationship between high school students' Internet use in different locations and their Internet self-efficacy. *Computers & Education*, 55(4), 1405-1423.
- Chen , S., Fu, Y. (2009). Internet Use And Academic Achievement: Gender Differences In Early Adolescence. *Adolescence*, 44, (176), 797-812.
- Liau, A.K., Khoo ,A. ve Ang, P.H. (2008). Parental Awareness And Monitoring Of Adolescent Internet Use. *Current Psychology*, 27:217-233.
- Tahiroglu,A.Y., Celik, G.G., Uzel, M., Ozcan, N. ve Avcı, A. (2008). *CyberPsychology & Behavior*. 11(5): 537-543.
- Wu, C-S., Cheng, F-F. (2007). Internet Café Addiction of Taiwanese Adolescents. *Cyberpsychology & Behavior*, 10 (2), 220-225.
- Siomos,K.E., Dafouli, E.D.,Bramiotis, D.A., Mouzas, O.D. ve Angelopoulos, N.V. (2008). Internet Addiction among Greek Adolescent Students. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(6), 653-657.
- Tsitsika, A., Critselis, E., Kormas, G., Filippopoulou, A., Tounissidou, D. Freskou, A., Spiliopoulou, T., Louizou, A. Konstantoulaki, E. ve Kafetzis, D. (2009). Internet Use And Misuse: A Multivariate Regression Analysis Of The Predictive Factors Of Internet Use Among Greek Adolescents. *European Journal of Pediatrics*, 168, 6, 655-665.